

Голас Радзімы

16 сакавіка 1978 г.
№ 11 (1529)

ГАЗЕТА БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВ'ЯЗЯХ З СУАЙЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ
(БЕЛАРУСКАЕ ТАВАРЫСТВА «РАДЗІМА»)

Год выдання 23-і
Цана 2 кап.

Разьбяр — мая прафесія. Так з годнасцю скажуць сотні людзей у Беларусі. Сярод іх будзе нямала пажылых — умельства выразаць з дрэва розныя прыгожыя рэчы ці ўзоры яны перанялі ад бацькоў. А маладыя майстры скажуць, што прафесію набылі ў Бабруйскім тэхнічным вучылішчы № 15, што абралі яе самі, кіруючыся толькі ўласным жаданнем. Пра гэтую адзіную ў рэспубліцы навучальную ўстанову, дзе рыхтуюць разьбяроў, інкрустатараў, майстроў па кераміцы і іншых рэдкіх спецыялістаў фотарэпартаж на 1-й і 8-й старонках. **НА ЗДЫМКУ:** майстар А. ШАЛЯГАЎ і будучыя сталяры - чырванадрэўшчыкі В. ДРАЗДОЎ, С. СУЛІЙ і С. ДЗЕГЦЯРОЎ.

Фота Я. ПЯСЕЦКАГА.

**РАБОЧЫЯ АЦЭНЬВАЮЦЬ
ДЭМАКРАТЫЧНАСЦЬ САВЕЦКАЙ
КАНСТЫТУЦЫІ**

[«Ці абмяжоўваюць абавязкі маю
свабоду!»]

стар. 3

**НАРОДНЫЯ МАСЫ
КІРУЮЦЬ ДЗЯРЖАВАЙ**

[«Политическая система
советского общества»]

стар. 4

**ЯКІМ ПАЎСТАЕ НАШ СУЧАСНІК
СА СТАРОНАК КНІГ!**

[«Героі, жыццё, літаратура»]

стар. 6

ЦІ АБМЯЖОЎВАЮЦЬ АБАВЯЗКІ МАЮ СВАБОДУ?

ПРЫНЦЫП АДЗІНСТВА ПРАВОУ І АБАВЯЗКАУ АБВЕШЧАНЫ У НОВАЙ КАНСТЫТУЦЫІ СССР. АЖЫЦЦЯУЛЕННЕ ПРАВОУ І СВАБОД, ГАВОРЫЦЦА У ЕЙ, НЕАДДЗЕЛЬНА АД ВЫКАНАННЯ ГРАМАДЗЯНАМІ СВАІХ АБАВЯЗКАУ. ЦІ НЕ УЗНІКАЮЦЬ ПРЫ

ГЭТЫМ КАНФЛІКТЫ ПАМІЖ ІНТАРЭСАМІ АСОБЫ І ГРАМАДСТВА? НА ГЭТА ПЫТАННЕ ЖУРНАЛІСТУ ВЯЧАСЛАВУ ХАДАСОУСКАМУ АДКАЗВАЮЦЬ РАБОЧЫЯ МІНСКАГА МАТОРНАГА ЗАВОДА.

ПРАЦА—АБАВЯЗК ГАНАРОВЫ

Іван ПАРФЕНЕНКА,
выпрабавальнік рухавікоў

Мне ўжо даводзілася адказваць на падобнае пытанне і адстойваць свой пункт гледжання. На нашым заводзе часта бываюць прадстаўнікі заходніх фірмаў, зарубежныя дэлегацыі. Сустрэкаўся з імі і я. Не так даўно да мяне ў гасці завітаў адзін шведскі журналіст: хацелася яму паглядзець, у якіх умовах жывуць савецкія рабочыя.

Госць уважліва аглядаў кватэру, мэблю, кнігі, нават чамусьці зняў тэлефонную трубку... А пасля папрасіў расказаць, як сям я жыла раней.

Я пачаў з таго, яму ўпершыню прыйшоў вясковым хлопцам на вялікі завод, будаваў яго, вучыўся будучай спецыяльнасці.

— Не трэба аб заводзе, — перапыніў мяне журналіст, — раскажыце аб сваім жыцці.

Каштавала вялікіх намаганняў даказаць майму субяседніку, што завод — гэта і ёсць мае жыццё, што ўсімі сваімі выгодамі, усім, чаго дасягнуў у грамадстве, я абавязаны роднаму заводу, калектыву, дзе вырас як рабочы і як асоба.

Калі пасля вайны мы будавалі трактарны завод, цэхам якога быў цяперашні маторны, я жыў у драўляным бараку без усякіх камунальных выгод. Потым прадпрыемства выдзеліла нам асобны пакой. Калі ў сям'і нас стала чацвёра, я атрымаў ад завода трохпакаёвую кватэру. А не так даўно пераехаў у чатырохпакаёвую ў адным з новых добраўпарадкаваных раёнаў горада. За гэты час у некалькі разоў вырасла мая зарплата. Мы змаглі добра абставіцца, набылі аўтамабіль.

Але гэта толькі матэрыяльны бок справы. Праца, як сказала ў 60 артыкуле нашай Канстытуцыі, — ганаровы абавязак. І гэта не проста дэкларацыя. Чалавек працы карыстаецца ў нашай краіне вялікай павагай. Яму ўсенародная пашана, яму — права займаць выбарныя пасады і вырашаць дзяржаўныя справы.

Мне, напрыклад, у 1971 годзе за ўдзел у стварэнні сямейства рухавікоў для трактароў «Беларусь» прысвоілі вышэйшае ў краіне званне — Герой Сацыялістычнай Працы. На апошнім з'ездзе Кампартыі Беларусі я абраны членам яе Цэнтральнага Камітэта. Такое ж віднае грамадскае становішча займаюць многія лепшыя рабочыя завода.

Вось чаму, растлумачваў я шведскаму журналісту, мы не супрацьстаўляем асабістыя інтарэсы грамадскім, а свае правы разглядаем без адрыўу ад абавязкаў. Вось чаму нам не цяжка такіх абавязкі, які праца на саміх сябе, ахова ўсяго, што створана нашай працай, або захаванне законаў, якія самі ж мы і прымаем.

Я пабываў у многіх краінах, гутарыў з рабочымі Італіі, Англіі, Францыі, бачыў умовы іх жыцця і пераканаўся, што законы толькі нашай краіны даюць чалавеку сапраўдную свабоду і рэальныя правы, а канстытуцыйныя абавязкі яшчэ больш замацоўваюць і гарантуюць іх.

Для ДАВЕДКІ. Штогадоваы асінгнанні на сацыяльна-культурныя патрэбы на лектыву складаюць каля 4 мільянаў рублёў. Для рабочых прадпрыемства кожны год будзеца 3 300 квадратных метраў жылля. Сярэдняя зарплата матарабудаўнікоў у 1976 годзе складала 177,5 рубля ў месяц, 675 рублёў на працягу года выдаткуецца на кожнага рабочага з грамадскіх фондаў завода. Штогод звыш 900 рабочых атрымліваюць бясплатныя або льготныя пущэўкі ў санаторыі і дамы адпачынку. Да паслуг рабочых і іх сям'яў заводская паліклініка і пункт аховы здароўя, тры сталовыя, 4 дзіцячыя садзікі, лагер адпачынку школьнікаў, клуб на 500 месцаў.

І НАШУ ПАПРАЎКУ НЕ ПРЫНЯЛІ

Міхаіл ПАЎЛОЎСкі,

слесар рамонтна-механічнага цэха

Паўгода назад, калі пасля ўсенароднага абмеркавання парламент СССР зацвердзіў праект новай Канстытуцыі, нам прадставіўся выпадак пераканання, як беражліва аднесліся да пытанняў правоў і свабод асобы тыя, каму было даручана склаасці канчатковы тэкст Асноўнага Закона.

У час абмеркавання праекта, як вядома, было выказана мноства прапановаў з

пажаданнем канстытуцыйна зацвердзіць больш строгаю адказнасць за незахаванне або парушэнне асобных абавязкаў грамадзян. Такія прапановы былі і ў рабочых нашага цэха. Напрыклад, расточнік Эдмунд Юшко, фрэзероўшчык Міхаіл Баранка і іншыя рабочыя прапанавалі ўвесці ў тэкст Канстытуцыі палажэнне аб прымяненні пакарання да парушальнікаў працоўнай і грамадскай дысцыпліны. На жаль, у нас яшчэ сустракаюцца людзі, якія абыхаваюцца свабодна з сваёй работай, парушаюць працоўную дысцыпліну і правілы сацыялістычнага супольнага жыцця.

З газет я ведаю, што з падобнай прапановай выступілі рабочыя многіх заводаў. І ўсё ж наша папраўка была адхілена. Логіка тут, як мы цяпер разумеем, такая. Не варта ісці па шляху стварэння жорсткіх законаў. Страх не лепшы педагог. Сацыялістычная дзяржава праводзіць сваю палітыку перш за ўсё шляхам пераканання. Справа гонару рабочых — самім дабіцца таго, каб побач не было гультаяў і абібокаў, якія перашкаджаюць нашай агульнай справе.

Я мог бы прывесці шмат прыкладаў, як нашы рабочыя добраахвотна, ахвяруючы асабістым часам, а нярэдка і часткай зарплаты, займаюцца выхаваннем маладых кадраў. Хто прымушае іх рабіць гэта? Толькі высокая свядомасць свайго абавязку і пачуццё гаспадара завода. Па тых жа матывах многія нашы рабочыя праседжаюць вечары над чарцяжамі і тэхнічнымі даведнікамі, каб унесці прапановы па ўдасканаленню вытворчага працэсу або якога-небудзь механізма.

У артыкуле 61 Канстытуцыі СССР гаворыцца пра абавязак кожнага грамадзяніна змагацца з раскраданнем і марнатраўствам дзяржаўнай і грамадскай маёмасці. У нашым цэху, як і ва ўсіх іншых, для гэтага ёсць свае народныя кантралёры, дзейнічаюць прафсаюзныя камісіі і групы.

Такія адносіны да грамадскага абавязку сталі натуральнай патрэбай сучаснага савецкага рабочага. А выкананне гэтых абавязкаў, у сваю чаргу, дазваляе паўней праявіцца асобе рабочага, развівае яго творчыя здольнасці, пашырае круггляд, робіць, у канчатковым выніку, больш змястоўным усё жыццё. У гэтым, мне думаецца, адна з сацыяльных мэт абвешчанага Канстытуцыйнага прынцыпу адзінства правоў і абавязкаў.

Для ДАВЕДКІ. Кожны другі працуючы на маторным заводзе ўдзельнічае ў рабочых грамадскіх і вытворчых арганізацыях. Большасць рабочых прымаюць удзел у спарбніцтве за перавыкананне вытворчых планаў. Сотні чалавек удасцоены звання «Ударнік камуністычнай працы». У ліку рабочых некалькі дэпутатаў мясцовых Саветаў народных дэпутатаў. Больш за дзвесце рабочых — выбарны партыйны актыў і каля 1,5 тысячы — прафсаюзныя актывісты.

АДЧУВАЕМ СВАЕ ПРЫВІЛЕІ

Васіль ЗАРУБА,

рабочы інструментальнага цэха

Наўрад ці ёсць у свеце іншы такі дакумент, які б так паслядоўна і ўсебакова абараняў інтарэсы моладзі. Возьмем, напрыклад, адно з галоўных правоў — абвешчанае ў 40 артыкуле Асноўнага Закона права кожнага грамадзяніна на працу. Яно дапоўнена свабодой выбару прафесіі і роду дзейнасці, гарантавана спрыяльнымі ўмовамі для прафесійнай падрыхтоўкі.

Усімі гэтымі правамі карыстаюся і я. На маторны завод я прыйшоў пасля службы ў Савецкай Арміі. Дарэчы, гэта адзін з тых ганаровых абавязкаў, які выконвае кожны малады чалавек. У цэху нада мной узяў шэфства адзін з вопыцейшых рабочых, і за некалькі месяцаў я стаў добрым слесарам. На заводзе створаны ўсе ўмовы для пастаяннага павышэння рабочай кваліфікацыі, а значыць і для росту зарплаты. Ёсць спецыяльныя курсы, гурткі, школы майстэрства.

Сярэдняя адукацыя па новай Канстытуцыі прызнана абавязковай для кожнага грамадзяніна краіны. Але ці можа такі высакародны абавязак абмежаваць свабоду асобы? Гэта, хутчэй, адна з многіх прывілей, якія дае нам новы Асноўны Закон. Тое ж можна сказаць і пра астатнія палажэнні сёмага раздзела Канстытуцыі, дзе пералічаны асноўныя правы, свабоды і абавязкі грамадзян СССР.

Напрыклад, у артыкуле 44 гаворыцца аб праве на жыллё. Жыллёвая праблема ў нашай краіне яшчэ не вырашана канчаткова. Але робіцца ўсё, каб гэтае права было ўжо сёння рэальнасцю для кожнага. Я яшчэ не атрымаў уласнай кватэры, стаю ў заводскай чарзе. Але мне выдзелены асобны пакой у добраўпарадкаваным інтэрнаце. У такіх жа ўмовах жывуць яшчэ амаль паўтары тысячы маладых рабочых завода — практычна ўсе, хто мае патрэбу.

Артыкул 48 абвешчае права асобных грамадзян удзельнічаць у кіраванні дзяржаўнымі і грамадскімі справамі. Гэтым правам карыстаецца і моладзь. Мяне, напрыклад, вось ужо другі раз выбіраюць дэпутатам раённага Савета народных дэпутатаў. Удзельнічаў у рабочых дэпутацкіх камісіях па справах моладзі і па ахове асяроддзя. Між тым, клопаты аб ахове прыроды артыкулам 67 Савецкай Канстытуцыі названы абавязкам кожнага грамадзяніна. Як відаць, і тут цесна перапляліся нашы правы і абавязкі. І тут яны служаць адной мэце — абароне інтарэсаў чалавека.

КАМЕНТАРЫЙ ЖУРНАЛІСТА. Я пабываў у інтэрнаце, дзе жыве малады рабочы. Два 13-павярховыя будынкі размясціліся непадалёк ад завода. Цудоўныя пакоі на 2 і 3 чалавекі, з душам, кухняй, сучаснай мэбляй, тэлевізарам. Пры інтэрнаце ёсць сталовая, кіназатр, бар, спартыўная зала, вясчэрняя школа. У ёй вучацца каля 200 рабочых завода. Яшчэ 68 чалавек займаюцца на завочных факультэтах вышэйшых і сярэдніх тэхнічных навучальных устаноў. Наведаў я і спартыўны клуб прадпрыемства «Матор». У ім 4 тысячы фізікультурнікаў. Рэгулярна праводзяцца спарбніцтвы па 16 відах спорту. Кожны рабочы можа бясплатна атрымаць напрокат любы спартыўны інвентар.

БАЛАНС НА КАРЫСЦЬ АСОБЫ

Георгій ВАРАНКОЎ,

старшыня заводскага камітэта
прафсаюзаў

Кожны, хто азнаёміцца з тэкстам нашай Канстытуцыі, зверне ўвагу на тое, што колькасць артыкулаў, дзе пералічаны правы і свабоды грамадзян, удвая большая, чым пералік абавязкаў. Магчыма такі «бухгалтарскі» падыход да зместу Асноўнага Закона некалькі спрошчаны, але і ён дае ўяўленне аб глыбокім дэмакратызме гэтага дакумента.

Няма, бадай, ні адной важнай сферы дзейнасці або якіх-небудзь жыццёва важных інтарэсаў чалавека, дзе б Савецкая дзяржава не гарантавала сваім грамадзянам усю паўнату сацыяльна-эканамічных і палітычных правоў і свабод. Нам забяспечаны магчымасці працаваць і адпачываць, атрымліваць адукацыю і лячыцца, мець матэрыяльнае забеспячэнне ў старасці і карыстацца культурнымі выгодамі. Мы можам аб'яднацца ў грамадскія арганізацыі, удзельнічаць у кіраванні дзяржавай, уносіць свае прапановы і крытыкаваць недахопы на любым узроўні.

Дзейнасць прафсаюзаў, правы якіх значна пашыраны ў новай Канстытуцыі, — адзін з прыкладаў ажыццяўлення рэальных палітычных свабод грамадзян. Толькі нядаўна агульная прафсаюзная канферэнцыя рабочых завода зацвердзіла новы калектыўны дагавор. У час яго абмеркавання кожны мог крытыкаваць дзеянні адміністрацыі, рабіць прапановы, патрабаваць змен. І такіх заўваг было выказана нямала. Усе яны ўвайшлі ў тэкст дагавора і сталі для адміністрацыі бяспрэчным законам.

Буржуазныя «крытыкі» Савецкай Канстытуцыі сцвярджаюць, што нашы правы быццам бы абмежаваны артыкулам 39, дзе гаворыцца, што выкарыстанне правоў і свабод не павінна ісці ўразрэз з інтарэсамі дзяржавы, грамадства і асобных грамадзян.

Але хіба можна прызнаць абмяжоўваючымі свабоду такіх абавязкі, як абарона Радзімы, павага правоў іншых людзей, ахова прыроды, клопаты аб выхаванні дзяцей або неабходнасць развіваць дружбу і супрацоўніцтва з народамі іншых краін? Мы — за такія абавязкі і будзем выконваць іх так, як патрабуюць таго нашы гуманныя законы.

...У маім журналісцкім бланце застаўся яшчэ шмат запісаў гутарак з мінскімі матарабудаўнікамі. Рабочыя гаварылі аб розным, прыводзячы прыклады з жыцця свайго калектыву і са сваіх біяграфій. Іх думка была аднадушнай: кожнае палажэнне новай Канстытуцыі, кожны яе радок стаіць на варце інтарэсаў савецкіх людзей — усіх, ад малаго да вялікага.

У 1980 годзе ў Мінску адкрылася новая эксперыментальная школа. Навучанне ў ёй разлічана на адзінаццаць год: уводзяцца нулявыя класы (падрахтоўчыя групы), набіраць у якія будуць шасцігодкі. Робіцца такое ўпершыню.

Гэта — толькі адно з адзінаццаці школаў недалёкага будучага. З'яўленне яе выклікана тымі задачамі, што дзевятціціфай вырашаць. Галоўная ж застаеца ранейшай: даць вучням грунтоўныя веды. Але ў розны час умовы яе вырашэння былі неаднолькавыя. Напрыклад, з тымі ведамі, якія яшчэ гадоў пятнаццаць назад лічыліся выдатнымі і адкрывалі выпускніку школы дарогу ў інстытут, цяперашні абітурыент наўрад ці вытрымае ўступныя экзамены па фізіцы, матэматыцы, і, безумоўна, школьнік наступнага дзесяцігоддзя будзе ведаць больш, чым сучасны. Гэта запатрабуе істотных змяненняў у навучанні. Формы і метады выкладання ў школе наблізяцца да інстытуцкіх. У старэйшых класах замест традыцыйных урокаў уводзяцца лекцыі, лабараторыі і семінарыскія заняткі. Заданні вучні будуць рыхтаваць у бібліятэцы, чытальнай зале, лабараторыях — як студэнты. Такая сістэма патрабуе творчага падыходу да вывучаемых прадметаў, пошуку рашэнняў праз дэмаў і эксперыменты. Гэта выпрацоўвае ў школьнікаў лагічнае мысленне, прывучае да самастойнасці ў рабоце. Раней выяўляюцца схільнасці да пэўных навук.

Вялікая ўвага будзе надавацца працоўнаму навучанню. Ужо зараз выпускнікі многіх школ разам з атэстатам атрымліваюць пасведчанні шафёраў, механізатараў, слесараў, токараў. Новая школа будзе даваць не толькі пэўную спецыяльнасць, але і веды па тэхналогіі, эканоміцы і кіраванню вытворчасцю. Вучні малодшых класаў пазнаюць элементы электратэхнікі, тэхнічнага мадэлявання. Пазней — будуць займацца ручнай і механічнай апрацоўкай драўніны і металу, навучацца ўлічку, штампаванню і зварцы. Пазнаёмяцца з сакрэтамі кулінарнай, швейнай справы, рамонтам бытавых прыбораў.

Такім чынам, выпускнікоў добра падрыхтуюць да самастойнага жыцця.

І яшчэ адно новаўвядзенне. Вучні будуць знаходзіцца ў школе з васьмі да дзевятнаццаці гадзін. Пасля таго як яны падрыхтуюць урокі — заняткі ў шматлікіх гуртках мастацкай самадзейнасці і творчасці, у спартыўных секцыях, цікавыя экскурсіі, паходы ў кіно, музеі...

Вялікія выгоды ў гэтым і бацькам. Яны будуць працаваць, не баючыся, што дзеці засталіся пасля ўрокаў без нагляду. У іх з'явіцца больш вольнага часу...

Безумоўна, такая школа і знешне будзе адрознівацца ад цяперашняй. Для вучняў малодшага, сярэдняга і старэйшага ўзростаў — асобныя харчовыя, дзе размесціцца вытворчыя майстэрні. Каля школы з'явіцца парк, невялікае штучнае возера, спартыўныя пляцоўкі. Вучэбныя прадметы будуць выкладаць у кабінетах і лабараторыях, абсталяваных сучаснай апаратурай і прыборамі. Памяшканні для кожнага ўзросту вучняў — асобныя. Для малодшых плануюцца спальні, пакоі для гульні, дзіцячая бібліятэка з чытальнай залай. Для старэйшых — вучэбны і тэхнічны цэнтры. Сюды ўвойдуць бібліятэка, чытальная і актавая залы, тэле- і фотастудыі, кабінет чарчэння і тэхнічнай дакументацыі, абсерваторыя. Для грамадскай работы, заняткаў па інтарэсах, мастацкай творчасці — таксама асобныя памяшканні.

Такой будзе школа наступнага дзесяцігоддзя.

І. ЗАЙЦАЎ.

СТУДЭНЦКАЯ ЗДРАЎНІЦА

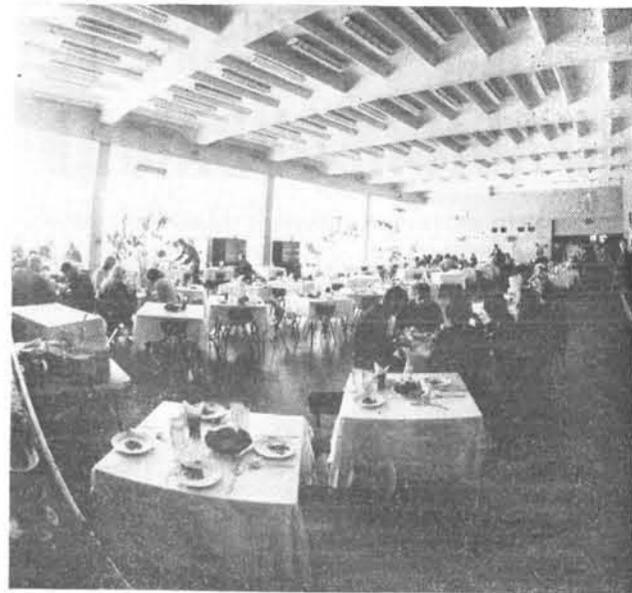
Мінскі міжінстытуцкі санаторый-прафілакторый размешчан за 20 кіламетраў ад горада на маляўнічым беразе Заслаўскага вадасховішча. У пяціпавярховым галоўным корпусе і сямі драўляных доміках могуць адпачываць адначасова 450 чалавек. Створаны ўсе ўмовы для тых, каму медыкі рэкамендавалі падлячыцца. Да іх паслуг 18 лячэбна-дыягнастычных кабінетаў, аснашчаных сучасным медыцынскім абсталяваннем. А цішыня, лес, хвойнае паветра ствараюць той асаблівы мікраклімат, якога так не хапае жыхару горада.

Спартыўная база прафілакторыя ўключае сучасны стадыён, дзве валебольныя пляцоўкі, поле для міні-футбола.

У прасторнай актавай зале чытаюць цікавыя лекцыі, праводзяць дыспуты, вечары адпачынку, сустрэчы з ветэранамі вайны, героямі працы, дзеячамі навукі і мастацтва, пісьменнікамі, наладжваюць канцэрты мастацкай самадзейнасці.

НА ЗДЫМКАХ: Мінскі міжінстытуцкі санаторый-прафілакторый; «сонца» па прадпісанню ўрача; у студэнцкай сталовай; зарад бадзёрсці.

Фота І. ЗОЦІНА і У. МЯЖЭВІЧА.

ПОЛИТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА СОВЕТСКОГО ОБЩЕСТВА

На собственном опыте мне хорошо известно, что большинство вопросов, которые задают собеседники советскому человеку в несоциалистической стране, касаются в той или иной степени политической системы СССР. Причем одни люди — таких большинство — интересуются темой с искренним желанием разобраться в ее существе. Другие — с заранее запрограммированной негативной реакцией на ответ.

Откуда берет начало предвзятость?

Некоторые из причин ее, в частности, вскрыл в одном из своих выступлений Генеральный секретарь ЦК КПСС, Председатель Президиума Верховного Совета СССР Л. И. Брежнев. «Насколько я знаю, — отметил он, — у многих на Западе нет ясного представления о нашей политической системе. Допускаются и превратные суждения. Утверждают, например, будто партия подменяет собой другие органы — как государственные, так и общественные. Это, конечно, неправильно».

Итак, в чем же суть политической системы советского общества?

ГЛАВНОЕ УСЛОВИЕ СВОБОДЫ

Экономическую базу этой системы составляет социалистическая, то есть общественная, собственность на средства производства — на заводы, фабрики, банки, землю. Иными словами, в какой бы отрасли производства люди ни были заняты, они трудятся не на хозяина-частника, присваивающего долю их труда, а на себя и все общество.

Общественная собственность на средства производства означает такой порядок вещей, при котором практически единственным источником средств существования и главным мерилом достоинства человека является личный труд. В этом — основное условие равноправия советских граждан.

И наконец, общественная собственность, естественно, предполагает и общественное управление ею. Государство, осуществляющее плановое руководство социалистическим хозяйством, действует при

этом от имени и по поручению коллективного собственника средств производства — всего народа. В общественной системе организации и управления народным хозяйством заключено главное условие народо-власти в СССР.

ДЕТЕРМИНАНТА РАЗВИТИЯ

Согласно Конституции СССР, руководящей и направляющей силой советского общества, ядром его политической системы является Коммунистическая партия Советского Союза. В этом, собственно говоря, нет ничего необычного, ибо принцип партийного руководства обществом выдумали не Маркс и не Ленин, да и вообще его никто не выдумывал. Истина заключается в том, что пока в мире существуют государства, ими руководят политические партии, выражающие волю господствующих классов. В буржуазном обществе это партии, защищающие частную собственность и опирающиеся на ее порядки. В социалистическом — партии, защищающие общественную собственность и соответствующий ей строй.

Однако, говоря о руководстве КПСС советским обществом, было бы грубой ошибкой смешивать это руководство с практическим управлением делами страны, которое на основании Конституции осуществляют массовые и представительные органы государственной власти — Советы народных депутатов.

Коммунистическая партия Советского Союза не принимает и не отменяет законов — это прерогатива Советов. Ее руководящая роль заключается главным образом в разработке политических решений, которые затем в качестве рекомендаций передаются на рассмотрение государственных органов.

Наиболее характерный пример такой процедуры — долгосрочные (как правило, пятилетние) планы социально-экономического развития страны. Принятые съездами КПСС (например, XXV съездом партии, состоявшимся в начале 1976 года) принципиальные установки по этим планам ложатся в основу разрабатываемых пра-

вительством СССР проектов. Затем эти проекты внимательно изучаются, корректируются депутатами Верховного Совета СССР и лишь затем с учетом поправок обретают характер закона, принимаемого сессией Верховного Совета СССР.

КТО СТОИТ У РУЛЯ УПРАВЛЕНИЯ!

Что же касается практического управления делами страны, то его снизу доверху осуществляют Советы народных депутатов, составляющие политическую основу СССР. Они формируются по принципу самого широкого гражданского представительства и действуют на началах демократического централизма, предполагающего выборность всех органов государственной власти, подотчетность их народу, обязательность решений вышестоящих органов для нижестоящих.

Высшим органом государственной власти является Верховный Совет СССР. В его нынешнем составе, избранном в июне 1974 года, 1517 депутатов. Более половины из них — 769 человек — рабочие и крестьяне. Остальные — руководители предприятий и учреждений, специалисты всех отраслей хозяйства, учителя, врачи, писатели, артисты, партийные и профсоюзные работники. В нем представлена 61 национальность страны. Каждый третий депутат — женщина.

В отличие от парламентов других крупнейших стран мира Верховный Совет не только принимает законы, но и контролирует их практическое воплощение в жизнь. Ему, в частности, принадлежит неограниченное право контроля деятельности любого органа государства, в том числе и правительства. Он может назначать следственные и ревизионные комиссии по любому вопросу.

Органами государственной власти в краях, областях, округах, районах, городах, селах и поселках являются местные Советы, которым принадлежит вся власть на их территории. Они, например, распоряжаются землей, руководят работой предприятий местной промышленности, контролируют деятельность заводов и фабрик,

подчиненных отраслевым министерствам, организуют работу школ и других учебных заведений, обеспечивают бесплатное медицинское обслуживание населения, назначение и выплату государственных пенсий, руководят охраной общественного порядка, государственной и личной собственности. Все местные исполнительные органы назначаются ими и им подотчетны.

Как органы власти, наиболее приближенные к населению и наиболее точно отражающие его социальный состав (из 2,2 миллиона депутатов 68,4 процента — рабочие и крестьяне), местные Советы располагают самыми широкими возможностями для привлечения граждан к управлению делами страны, к разработке государственных решений, особенно тех, которые затрагивают непосредственные нужды и интересы населения. В своей деятельности они опираются на примерно 30 миллионов внештатных активистов.

ДЕМОКРАТИЯ НА РАБОЧЕМ МЕСТЕ

Другим важным звеном политической системы СССР являются общественные организации — профсоюзы, кооперативные объединения, организации молодежи, культурные, технические и научные общества, творческие союзы. Об их роли и месте в советском обществе можно судить хотя бы на примере профсоюзов, объединяющих сегодня более 113 миллионов человек. Деятельность профсоюзов, как заявил на XXV съезде КПСС Л. И. Брежнев, «самым прямым образом способствует осуществлению демократии в основной сфере приложения творческих сил человека, — в сфере производства».

По существующим в СССР положениям, профсоюзы осуществляют контроль за соблюдением законодательства о труде и обладают правом законодательной инициативы в этой области. Они имеют, например, право остановить производство, если возникает опасность для жизни и здоровья людей. Без участия заводского профсоюзного комитета не могут быть утверждены про-

изводственный план, нормы рабочего времени, без его предварительного согласия не может быть уволен по инициативе администрации ни один рабочий или служащий.

Не менее весомыми правами обладают и непосредственно сами трудовые коллективы. Согласно Конституции СССР, они участвуют в обсуждении и решении государственных и общественных дел, в планировании производства и социального развития, в подготовке и расстановке кадров, в решении проблем управления предприятиями, улучшения условий труда и быта, использования средств, предназначенных для развития производства, а также на социально-культурные нужды и материальное поощрение.

И наконец, очень важной, присущей только политической системе социализма, формой приобщения масс к управлению государством является деятельность органов народного контроля. В них на выборной основе участвуют более 9 миллионов рабочих, крестьян, служащих. Полномочия народных контролеров распространяются практически на все государственные учреждения — от магазинов до министерств. Они имеют доступ ко всем документам, в том числе и к финансовым.

Разумеется, политическая система СССР не родилась, да и не могла родиться сразу в готовом, законченном виде, подобно Минерве из головы Юпитера. Как форма социалистического государства, она прошла многоэтапный путь становления и развития и продолжает совершенствоваться с учетом новых общественных явлений. И этот процесс составляет одно из главных направлений движения советского общества на пути к коммунизму.

Валерий ТЕЛЕГИН,
АПН.

«Голас Радзімы»

№ 11 [1529], 1978 г.

THE Byelorussian town of Brest is 959 years old. Every street here represents living history. Peter the Great, General Suvorov, the writers and poets A. Griboyedov, P. Chaadayev and K. Ryleev and other famous figures visited the town. In its streets one often comes across the fables "under state protection". There are many memorial plaques commemorating outstanding events. For example, the inscription on the wall of the White Palace informs us that here, on the 3rd of March, 1918, the Brest Peace Treaty was signed.¹

One might think that not a stone was spared in this town: Brest was laid waste by the crusaders of the Teutonic Knights, then by the Swedish troops of Charles XII, Napoleon's legionnaires...

But the town suffered most of all during the Second World War. The fascists tried to wipe it from the face of the earth.

The symbol of Brest's courage is the Brest Fortress. It was erected way back in 1842. But even the best fortifications of those times could not withstand the hail of fire brought down upon it by the fascist invaders in 1941. The garrison of

public are handled by the Byelorussian Ministry of Culture. However, in practice, many state establishments, ministries and departments are involved in the protection of monuments.

Attached to the Ministry of Culture of the BSSR are special restoration workshops which carry out the conservation, restoration and repair of monuments. In 1976 alone more than a million roubles were spent on these purposes. Presently being restored are the St. Sophia Cathedral in Polotsk, the Paskevich chapel in Gomel, E. Ozheshko's house in Grodno, Mirsky castle, the cottage in which the composer M. Oginski lived, and others.

In 1976 a nationwide discussion took place in the country of the draft law of the USSR "On the Protection and Use of Monuments of History and Culture" proposed by the USSR Supreme Soviet with the aim of further improving the protection of historical and cultural monuments, and of strengthening the law in this sphere. Prominent legal and cultural experts were involved in preparing the draft. They thoroughly studied all the suggestions, comments and opinions aired during the nationwide discussion, which made it

LET THE MONUMENTS OF THE PAST LIVE FOR CENTURIES

the fortress was among the first to receive the treacherous blow of the aggressors on the 22nd of June, the day Hitler's Germany attacked the USSR. The unequal struggle between a handful of Soviet people and the superior forces opposing them lasted for more than a month. They fought the enemy to their last drop of blood. The names of the defenders of the fortress live on in the memories of our contemporaries to this day, embodied in the names of streets and squares.

The people's love for the history of their Homeland, for its past and present, preserved and resurrected Brest for future generations. Today, this town, which has amazed everybody by its indestructible will to survive, has become a place of pilgrimage for people. Every year Brest receives more than 2 million foreign tourists.

Apart from Brest there are 21 other towns and cities on the list of places containing historical treasures. Among them are Minsk, Nesvizh, Mogilev, Mstislavl, Gomel, Turou, Vitebsk, Polotsk, Grodno and Novogrudok. There are 14,500 historical and cultural monuments on the territory of Byelorussia.

The USSR was the first country in the world to set up a unified state system for protecting monuments. On the initiative and with the direct participation of Lenin, the young Soviet state passed a number of decrees, resolutions and instructions on the protection of art treasures that had become assets of the people.

In Soviet Byelorussia great concern has always been shown for monuments of the past. History has preserved many documents confirming this. For example, here is an extract from the protocol of the board of the People's Commissariat of Education of the BSSR, dated 4th March 1919, on the protecting of Radziwill castle in the town of Nesvizh and the setting up in it of the Minsk regional museum: "It is decreed: (1) That immediate measures to protect and repair Radziwill castle in Nesvizh be taken in the form of a loan of 50,000 roubles from the university fund. (2) That a committee for protecting the castle be formed, which must include representatives of the Nesvizh Soviet's Executive Committee, local organs of education, the Commissariat of Education and the custodian of the castle..."

Nowadays, all problems connected with the protection of monuments of the past in the Re-

possible to improve the previously published draft and introduce changes and amendments into it.

Thoroughly and all-embracingly treated in the bill are questions of the state registration, protection and use of monuments, questions of ownership and the strict responsibility of organizations, as well as citizens, in guaranteeing the preservation of monuments of history and culture. It embodies the positive attitude of the Soviet state to the international exchange of cultural values, which promotes the strengthening of detente and trust among peoples.

In the BSSR constant work is being conducted on systematizing legislative and normative acts concerning monuments. In 1969, at a session of the BSSR Supreme Soviet, the BSSR law "On the Protection of Monuments of Culture" was passed. The Republic's Council of Ministers approved lists of historical, archaeological and architectural monuments under state protection, while the State Committee of the BSSR Council of Ministers of Construction and the Board of the BSSR Ministry of Culture approved lists of towns and settlements having valuable architectural ensembles.

Presently being prepared for publication in the Byelorussian SSR is a seven-volume *Collection of Historical and Cultural Monuments in the BSSR*. In this scientific work the role of the Soviet people's cultural heritage in the history of worldwide culture will be reflected. It will become the basis for future work on the publicizing and protection of monuments of history, archaeology, town-building, architecture and art.

An important role in the preservation of this enormous public asset is played by the voluntarily-based Byelorussia Society for the Protection of Monuments of History and Culture. This is one of the largest public organizations in the BSSR, uniting 1,750,000 enthusiasts. Members of the Society conduct enormous publicity and propaganda work among the population; 2,300 lecturers from the Society regularly appear in public with lectures on history, archaeology, architecture, ethnography, etc. In the past two years alone they have read more than 40,000 lectures. Moreover, the Society releases brochures, posters, bulletins, booklets, and films. It has its own periodical publication — the bulletin *Monuments of History and Culture*.

All this allows national treasures to be saved for future generations.

Arseni VANITSKY,

Deputy Minister of Culture of the BSSR.

NEWS FROM BYELORUSSIA

TWO STUDENT TOWNS

Approximately 10,000 young people will live in a new student town being built in the north-western part of Minsk, the Byelorussian capital. Here will stand the new Civil Engineering and Architectural Institute which will train specialists in eighteen different professions. Besides the educational faculty buildings, three hostels which will accommodate 7,500 students, a

service block with a dining hall, a student club, a sporting complex with a light athletic arena, swimming pool and stadium are being built in the town.

The decision to open the institute was caused by the wide scope of industrial and domestic construction in the Republic, as it increased the

demand for the number of highly qualified specialists and building workers.

In Gomel, the second largest town in the Republic, construction of a new student town with a polytechnical institute is already in progress. Its inauguration will be in 1979. This will complete the thirty-third higher educational institution in Byelorussia.

WHAT? • HOW? • WHY?

MARRIAGE AND FAMILY LAWS

The rights and duties of the members of a family in the Soviet Union are established and regulated by marriage and family laws. Any law called upon to serve society is known to reflect its features. Sometimes it is useful to call back the past the better to understand and appraise the law in its historical aspect.

In tsarist Russia, the nationality of man, the religious denomination he belonged to, and his social status greatly influenced the establishment and subsequent development of family relations.

Among the first decrees of Soviet power were the decrees on civil marriage, children and dependents, civil status and the dissolution of marriage. Social relations and, if necessary, their legislation are constantly being improved in the course of communist construction. On June 27, 1968, the Supreme Soviet of the USSR passed an All-Union law on the Fundamentals of Marriage and Family Legislation. Somewhat later, all the 15 Union Republics adopted their marriage and family codes.

Soviet legislation regulates family relations proceeding from the socialist principles of the equality of man and woman, safeguarding their interests in every possible way and especially the interests of expectant mothers and children under age. Article 4 of the Fundamentals of Marriage and Family Legislation reads, for example, that «all citizens, irrespective of their nationality, race and religion, shall enjoy equal rights in family relations».

Marriage in a socialist society is a voluntary alliance of a loving man and woman who want to create a family. Every year more than 2,000,000 marriages are contracted in the Soviet Union. The marriage and family legislation stipulates for the following requirements: mutual consent of the people going to contract marriage; the fiancée and fiancé must be of marriage age (18 years old), which can, in certain cases, be lowered by not more than two years. Another important requirement is that marriages should be registered at a civil registrar's office. Registration of marriages takes place in a solemn atmosphere and pursues the following aims: setting up of a family; establishment and development of normal family relations based on communist morality; creation of all the necessary conditions for physical and spiritual upbringing of the children.

As a result of marriage, husband and wife acquire personal and property rights and duties. Each of them is free to look for occupation suited to his or her abilities or place of residence. These problems like many others are «solved by husband and wife together» (Article 11 of the Fundamentals). We are deliberately dwelling on these problems in detail, for even today Article 108 of the French Civil Code contains this: «The married woman shall have no other place of residence than that of her husband». Our marriage and family laws are free of such constraint.

The upbringing of children is one of the main functions of our family. The Soviet state encourages and protects maternity. Pregnant women and mothers in our country are granted special privileges. The law, for example, stipulates that women be given leaves on favourable terms. Along with the paid pre-natal and post-natal leaves (112 working days altogether), every expectant mother may take her next scheduled leave and subsequently make a request for a year-long unpaid leave and retain her job for the future.

Every law reflects the features of the society it is called upon to serve. «The care of the Soviet family, which harmoniously combines social and personal interests of citizens, is the most important task of the Soviet state», are the first words of the All-Union Law on marriage and family. This law serves the interests of our people. It contributes to the creation of such conditions for the development of Soviet families under which, as the CPSU Program puts it, «family relations will be released, once and for ever, from marriage of convenience and maintained solely on the feelings of requited love and friendship».

Spring near Minsk.

Photo by M. MINKOVICH.

КАЛІ думаеш пра ўсё ўзрастаючую папулярнасць беларускай літаратуры за межамі рэспублікі — у Савецкай краіне і ва ўсім свеце, — прыходзіш да вываду: яна заслугоўвае павягу таму, што імкнецца ў глыбіню народнага жыцця, хоча праўдзіва паказаць чалавека ў шматграннасці яго ўзаемасувязей з грамадствам, людзьмі і светам, з гісторыяй і будучыняй.

Нам ёсць пра што раскажаць свету. Беларусь стала індустрыяльнай рэспублікай у сучасным сэнсе гэтага слова, з высокаразвітай, шматгаліновай народнай гаспадаркай і багатай нацыянальнай культурай. Не толькі беларуская бульба ды беларускія грыбы, але і беларускі калій, нафта, трактары, поліэтылен, электроніка і г. д. вядомы цяпер далёка. Голас рэспублікі ў абарону міру і сацыяльнага прагрэсу чуцен з трыбуны Арганізацыі Аб'яднаных Нацый. Вырасла, узбуйнілася асоба сённяшняга беларуса. Пашырэнне і паглыбленне сацыялістычнай дэмакратыі садзейнічаюць праяўленню яго грамадзянскай актыўнасці як творцы і будаўніка новых вытворчых сіл і сацыяльна-грамадскіх адносін.

Сучасная мастацкая думка, кроўна далучаная да сацыяльнай, духоўнай праблематыкі веку, імкнецца паўней раскрыць чалавечы змест нашага руху наперад, дакладней і глыбей даследаваць свет асобы.

Нашы літаратары звяртаюцца да герояў, якія яскрава адлюстроўваюць час, ход падзей, крокі гісторыі. Нярэдка гэтыя вобразы маюць рэальных прататыпаў.

Да іх я аднёс бы Ульяну Крышталевіч (галоўную гераіню кнігі Васіля Якавенкі «Пакуль сонца ў зеніце»), якая з былой парабчанкі, пастушкі вырасла ва ўмовах Савецкай улады ў палітычнага і грамадскага дзеяча, стала дэпутатам Вярхоўнага Савета СССР, Героём Сацыялістычнай Працы.

Легендарнаму жыццю Кірылы Арлоўскага прысвечана кніга Валянціна Панамарова «Мяцечнае сэрца». Біяграфія Арлоўскага — гэта этапы жыцця краіны, хваляючы расказ пра гераічную гісторыю народа, які адстаяў сваю свабоду ў гадзіну цяжкіх выпрабаванняў.

Дакументальныя кнігі ў нас выходзяць шмат. Адна з найбольш арыгінальных — аповесць лётчыка-касманаўта СССР, двойчы Героя Савецкага Саюза Пятра Клімука, ураджэнца вёскі Камароўка, што на Брэстчыне. У аснове яе — уражанні, назіранні і роздум, звязаныя з яго работай у цэнтры падрыхтоўкі касманаўтаў, а таксама з двума палётамі ў космас, адзін з якіх доўжыўся

крыху больш за тыдзень, а другі — больш як два месяцы. Жыццёвы шлях П. Клімука — гэта шлях сённяшняга беларуса, перад якім адкрыліся захапляючыя перспектывы стваральнай дзейнасці.

Цікавымі героямі населена наша літаратура!

У сучаснай беларускай прозе з высокай інтэнсіўнасцю працуюць пісьменнікі ўсіх пакаленняў. Толькі ў апошнія некалькі год надрукавана значная колькасць цікавых твораў, якія маглі б упрыгожыць любую сучасную літаратуру. Раман Івана Мележа «Завей, снежань», апавесці Васіля Быкава «Дажыць

падтрымлівае ўсё новае, перадавое, усё больш мэтанакіравана, гістарычна дакладна вырашае праблемы, звязаныя з удзелам працоўных у навукова-тэхнічнай рэвалюцыі. Высокі ўзровень тэхнічнай аснашчэнасці прадпрыемстваў, механізацыя на вёсцы, прымяненне электронікі і апошніх дасягненняў навукі ва ўсіх галінах эканомікі, спецыялізацыя гаспадарак, новыя формы і метады планавання і эканамічнага стмулявання — усё гэта прыкметы сённяшняга дня нашай рэспублікі, якія праз змены ў псіхалогіі, у духоўным свеце людзей аказваюць уплыў на літа-

дзвычай уплывае навукова-тэхнічная рэвалюцыя.

Час наш — дзелавы. Правільна. Чалавек праяўляе сябе ў працы з найбольшай паўнатай. Але, памятаючы пра гэта, не хачелася б разам з тым, каб сувязь маральнага аблічча чалавека і яго працоўнай дзейнасці разумелася спрошчана, аднабакова, так, быццам чалавек існуе толькі для працы, для вытворчасці. Ва ўмовах нашага грамадства дзейнічае іншы прынцып: праца і вытворчасць для чалавека! Толькі ў працы, у творчым пошуку і гарэні чалавек набывае майстэрства, раскрывае свае лепшыя задат-

на Крыварожскім жалезарудным кар'еры. Складаны характар Пракопчыка раскрываецца ў дзеянні і ў роздуме, у адносінах з людзьмі. Аўтар шчодро выкарыстоўвае няўласна-простую мову, унутраныя маналогі свайго героя, падкрэслівае гераічнасць небяспечнай працы механікаў, іх мужнасць. Тут ёсць той «маральны цэмент, які змацоўвае падзеі», як сказаў адзін крытык.

Літаратары, журналісты шукаюць неардынарныя, па-сапраўднаму гераічныя характары сучаснікаў — будаўнікаў і стваральнікаў. Галоўным героем становіцца чалавек вялікага грамадска-маральнага абавязку і актыўнага жыццёвага пазіцыі. Літаратура хоча паказаць яго развіццё і станаўленне...

Горад і вёска, абставіны побыту і свет прыроды, штодзёны чалавечыя клопаты і прага да душэўнай гармоніі — на гэтай лініі дзейнічаюць героі і адбываюцца канфлікты ў творах Алеся Жука. Ён не ідэалізуе сваіх герояў, бярэ іх такімі, якія яны ёсць.

Крытыка справядліва бачыць адну з асаблівасцей творчага стылю А. Жука і маладой прозы наогул у вастрыні маральных адносін да рэчаіснасці, у непрыняцці індывідуалізму, спажывецкага погляду на працу і грамадства.

— Дурныя мы, — разважае па-спажывецку настроеная Марыя з апавядання «Вечар шчасця», — нам трэба яшчэ столькі вучыцца браць у жыцця прыгожага і прыемнага, а мы толькі ўмеем, што аддаваць. Трэба ўмець узяць усё, прыгожа ўзяць!

З такой мяшчанска-спажывецкай, вузка-эгаістычнай філасофіяй ніяк не можа пагадзіцца інжынер Задарожны. Яна — варожая яму, яго чалавечай сутнасці, усёй духоўнай культуры, працоўнаму выхаванню. Ён рашуча адваргае яе і перывае з Марыяй. Вузка зразумелая карысць і шырыня духоўных патрабаванняў несумяшчальныя.

Пісьменнік, як і ўся сучасная літаратура, усё часцей звяртаецца да такіх сітуацый, якія не ўкладваюцца ў рамкі практычнай карысці і звязваюцца з больш шырокай сферай маралі. Герой апавядання «Замеценыя дарогі» бульдозерыст Павел шмат дапамагае іншым. Ён і яго сябар Віктар — блзлітасныя да сябе ў рабоце — ненавідзяць Тараса і яго жонку Тэклю, якія бачаць сэнс жыцця толькі ў грахах.

Добрай жыццёвай, эмацыянальнай насычанасцю вылучаюцца лепшыя творы Міхася Парахневіча. Парахневіч па прыродзе сваёй апавядальнік. [Заканчэнне ў наступным нумары.]

Уладзімір ГНІЛАМЕДАУ

ГЕРОІ, ЖЫЦЦЁ, ЛІТАРАТУРА

◆ ВУЧОНЫ АНАЛІЗУЕ СУЧАСНУЮ БЕЛАРУСКУЮ ПРОЗУ
◆ ЛІДЭР — ДАКУМЕНТАЛІСТЫКА ◆ ЛІТАРАТУРА ДАСЛЕДУЕ ЧАЛАВЕКА ◆ ГОРАД І ВЁСКА ◆ У ЧЫМ СУТНАСЦЬ КАНФЛІКТАУ! ◆ КІМ BYЛІ І КІМ СТАЛІ! ◆ СЦВЯРДЖЭННЕ АСОБЫ У КОЖНЫМ ГЕРОІ ◆

да святання», «Абеліск», «Воўчая зграя», «Яго батальён», новыя творы Івана Шамякіна «Атланты і карыятыды», «Шлюбная ноч», «Гандлярка і пэст», раман Івана Навуменкі «Сорак трэці», які завяршыў яго трылогію, «Хатынская аповесць» Алеся Адамовіча, яго ж «Блакадная кніга», напісаная сумесна з Д. Граніным, раманы Івана Чыгрынава «Апраўданне крыві» і «Мора Герадота» П. Місько, раман Вячаслава Адамчыка «Чужая Бацькаўшчына», аповесць Яўгена Радкевіча «Антаніна», творы Янкі Брыля, Івана Пташнікава, Віктара Карамазова, Анатоля Кудраўца, Алеся Жука і інш.

Асобна хочацца вылучыць кнігу «Я з вогненнай вёскі...» Алеся Адамовіча, Янкі Брыля і Уладзіміра Калесніка, якую крытыка назвала «унікальнай і беспрэцэдэнтнай ва ўсёй савецкай літаратуры». З яе старонак загаварыў сам народ.

Сучасная беларуская літаратура — гэта шматколерны расказ пра чалавека, даследаванне яго як грамадскай асобы, духоўных і фізічных магчымасцей, здольнасці тварыць добро.

У адпаведнасці з рэальнымі заканамернасцямі жыцця літаратура апошніх год актыўна

ратуру, на мастацкае мысленне пісьменнікаў.

Прыклад гэтаму — раман Івана Шамякіна «Атланты і карыятыды», у якім распрацоўваецца тэма дзелавага кіраўніка, яго ўзаемаадносін з падначаленымі. У вобразе архітэктара Максіма Карнача аўтар сцвярджае чалавечнасць кіраўніка, пачуццё адказнасці перад заўтрашнім днём, талент прыносіць людзям дабро. Карнач супрацьпастаўлены такім людзям, як Ігнатвіч, Макаед. Канфлікт паміж імі — гэта канфлікт паміж сацыялістычным светапоглядам і мяшчанскімі, дробнабуржуазнымі поглядамі — уласніцтвам, двудушнасцю, бюракратызмам і г. д. Пісьменнік вядзе настойлівую «разведку боем», імкнецца паказаць — у быццё, у адносінах паміж людзьмі, у чалавечых лёсах — тое новае, перспектывае, гарманічнае, што складае маральны патэнцыял асобы сучасніка.

Не будзе ніякага перабольшання сказаць, што галоўным героем беларускай літаратуры быў і застаецца чалавек працы. Аднак літаратура не абмяжоўвае яго паказамі працоўных абставін. Тым больш сёння, калі на жыццё грамадства і асобнага чалавека на-

кі і здольнасці, фарміруецца як духоўна багатая, сацыяльна актыўная асоба. У працы, у выкананні справы з асаблівай выразнасцю выяўляецца супрацьстаянне псіхалогіі сацыяльнага эгаізму і камуністычнай маралі. Праца, справа — у шырокім значэнні паняццёў — важнейшая сфера праяўлення характару. Асабліва сёння, калі чалавечая асоба ўскладняецца, дынамізуецца, працавітасць, здольнасць тварыць дабро, быць заадно з людзьмі набываюць асабліва важнае значэнне.

Цікавая з'ява ў гэтым сэнсе творчасць Віктара Карамазова. У лірызме, любові да роднага краю і яго працавітых людзей, у сацыяльна-маральнай насычанасці, душэўнай тактоўнасці заключаюцца галоўныя вартасці яго апавесцей і апавяданняў. Яго героі тонка адчуваюць прыроду, разумеюць і паважаюць яе.

Новая аповесць Карамазова «Спіраль» расказвае пра жыццё і нялёгкую працу выпрабавальніка магутных самалётаў, што ствараюцца беларускімі аўтамабілебудаўнікамі, і ўяўляе сабой па сутнасці разгорнуты дзённік вадзіцеля, які выпрабаввае новы тып машын

БЕЛАРУСКАЯ ПРОЗА НА БАЛГАРСКОЙ МОВЕ

У апошні час у Балгарыі значна папулярнасць колькасць выданняў беларускай савецкай прозы ў перакладах на балгарскую мову. Шэраг цікавых кніжак выпусцілі выдавецтвы братняй краіны ў мінулым. 1977 годзе, прычым пераклады зроблены з беларускіх арыгіналаў. У серыі «Панарам» выдавецтва «Народна культура» выйшаў зборнік «10 беларускіх апавядальнікаў», які склаў і пераклаў Сімяон Уладзіміраў. Крыху пазней у той жа серыі выйшла аповесць З. Бядулі «Салавей», першая значная праца маладой перакладчыцы Румяны Эўцімавай, якая вярнулася на радзіму пасля заканчэння аспірантуры ў Беларускам дзяржаўным універсітэце. У прадаме да выдання Р. Эўцімава вызначае месца З. Бядулі ў дакастрычніцкай і паслястрычніцкай беларускай літаратуры, спыняецца падрабязна на асаблівасцях яго індывідуальнай творчай манеры. «Бядуля як празаік лаканічны. — піша Р. Эўцімава. — яму да спадыбы пераважна спакойны тон апавядання, і здаецца, што яму часам цяжка адзіцца ад паказу знешняга боку падзей. Аднак сіла яго майстэрства не ў тым, каб апісаць дзеянне, пабудаваць займальны сюжэт. Бядуля вельмі рана выявіў сваё ўменне ствараць яскравыя, характэрныя вобразы. Уважліва пры-

глядаючыся да звычайнага чалавека, Бядуля паказвае яго ўсебакова, дае псіхалагічна пераканаўчы, запамінальны малюнак. Пісьменнік стварыў цэлую галерэю цікавых вобразаў. Ён адкрыў у народзе вядзіны патэнцыяльныя сілы, магчымасці, здольнасці і аптымістычна верыў, што яны выявляцца абавязкова ў больш спрыяльных сацыяльных умовах».

Летась плоўдзіўскае выдавецтва «Хрыста Данаў» выпусціла сабраныя ў адной кніжцы аповесці А. Адамовіча «Асія» і «Апошні адпачынак», а выдавецтва «Народна культура» — зборнік апавяданняў, эсэ і мініяцюры Я. Брыля, куды ўвайшла і яго аповесць «Ніжняя Байдуны». Пераклаў творы Я. Брыля Іжо Сакалоў-Шопаў, вядомы раней як перакладчык на балгарскую мову рамана І. Мележа «Людзі на балоце». Ён жа здаў у выдавецтва пераклад аднатомніка выбраных твораў Максіма Багдановіча.

Асабліва папулярныя ў Балгарыі творы Васіля Быкава. Толькі ў 1977 годзе сафіійскае «Ваеннае выдавецтва» ў серыі «Сусветная ваенная белетрыстыка» выпусціла ў перакладзе Пенкі Кыневай аповесць В. Быкава «Яго батальён», а выдавецтва ЦК Балгарскай кампартыі «Партыдат» —

двухтомнік выбраных твораў вядомага беларускага празаіка. У першы том уключаны аповесці «Трэцяя ракета», «Альпійская балада» і «Сотнікаў» (перакладчыкі Дафіна Жэкава, Элка Хаджыева, Мятодзі Весалянаў), у другі — «Абеліск», «Дажыць да святання», «Яго батальён», «Воўчая зграя» і артыкул «Званы Хатыні» (перакладчыкі Мятодзі Весалянаў, Елена Мацева, Пенка Кынева і Слаў Г. Караславаў). Аўтар, удзельнік вызваленчага паходу Савецкай Арміі ў Балгарыю ў 1944 годзе, напісаў спецыяльна да гэтага выдання прадмову. «Спадзяюся, — гаворыць у ёй В. Быкаў, — што па прычыне гістарычнай і культурнай блізкасці нашых народаў многае з таго, што давялося перажыць беларусам і што знайшло тут сваё літаратурнае ўвасабленне, будзе блізкае і зразумелае балгарам». У першым томе змешчаны таксама артыкул савецкага крытыка Л. Лазарава «Салдаты ў вялікай бітве» пра герояў прозы В. Быкава, а ў другім — цікавая праблемная праца вядомай балгарскай літаратуразнаўцы Каці Тапчыевай «Чалавек і вайна», у якой аналізуецца маральныя вытокі ўчынкаў быкаўскіх герояў. «Ваенная проза В. Быкава, — гэта сапраўдная школа высокай маральнасці, сілы, перакананасці, — такі вывад робіць балгар-

ская даследчыца. — Яна трывожыць, хваляе, прымушае задумацца над тым, што з'яўляецца сапраўднай маральнай вартасцю, а што — не, яна прымушае нашу свядомасць быць пільнай, каб не дапусціць насілля і імкненняў парушыць мір у свеце, яна нагадвае нам пра ахвяры і пакуты людзей, якія цаною сваіх жыццяў заваявалі гэты мір, яна заклікае да гатоўнасці — ідэйнай, маральнай, псіхалагічнай, да маральнай чысціні, да перакананасці, да тых якасцей, якія заўсёды былі патрэбны чалавеку сацыялістычнага грамадства і ў час вайны, і ў час міру». Застаецца дадаць, што двухтомнік В. Быкава выданы рэкордным для прозы ў Балгарыі тыражом — 60 000 экзэмпляраў.

У бліжэйшы час выйдуч з друку ў Балгарыі выбраныя творы К. Чоюнага (перакладчык С. Уладзіміраў), аднатомнік «Беларуская аповесць», куды ўвайшлі творы І. Навуменкі, У. Карагкевіча, І. Пташнікава, Б. Сачанкі, М. Стральцова (перакладчыкі П. Кынева, Р. Эўцімава і І. Сакалоў), кніга А. Адамовіча, Я. Брыля, У. Калесніка «Я з вогненнай вёскі» (перакладчыца П. Кынева).

Ванкарэм НІКІФАРОВІЧ.

ХВАЛЮЮЦЬ ТВОРЧЫЯ ПЫТАННІ

Інтэрв'ю карэспандэнту «Голасу Радзімы» Валяціне ТРЫГУБОВІЧ дае старшыня прэзідыума Беларускага тэатральнага аб'яднання (БТА) Мікалай ЯРОМЕНКА.

— Вось і даялося ўбачыць вас, Мікалай Мікалаевіч, у якасці супраўданага кіраўніка. На экране вам такія ролі ўдзіоцца.

— Вы, пэўна, маеце на ўвазе шматсерыйны тэлефільм «Вечны кліч»? Там мой герой — Субоцін пражывае складанае напружанае жыццё. Рэвалюцыянер, падпольшчык, потым удумлівы партыйны кіраўнік. Працаваць над вобразам было вельмі цікава. Цяпер на «Мосфільме» мне прапанавалі сыграць дырэктара навукова-даследчага інстытута, зацвердзілі на ролю адказнага партыйнага работніка. Раблю галавакружную кар'еру кіраўніка.

— І глядачам гэта падабаецца. У наш час я б дадала выдатна створаны вобраз Іосіна Броз-Ціта ў фільме «Саадаты свабоды». А ці даўно вы значалі тэатральнае аб'яднанне?

— Крыху больш як год назад. Але я наранейшаму акцёр тэатра імя Я. Купалы, бо, як вы ведаеце, арганізацыя наша грамадская, прэзідыум выбіраюць на з'ездзе тэрмінам на 5 гадоў. Пасаду старшыні мне даручылі, пэўна, улічышы мой вопыт грамадскай работы: дзевяць гадоў я з'яўляюся членам гаркома партыі, узначальваю рэспубліканскую камісію па шэфству над вёскай, працую ў абласной камісіі садзейнічання Савецкаму фонду міру, Камітэце па Дзяржаўным прэміям і ў мастацкіх саветах. Думаю, што ўсё гэта дапамагае больш глыбока пранікаць у сутнасць вобразаў кіраўнікоў, якіх мне прапануюць у кіно і тэатры, рабіць іх пераканаўчымі і запамінальнымі.

— Мікалай Мікалаевіч, раскажыце, калі ласка, пра тэатральнае аб'яднанне — чым яно займаецца, хто ў яго ўваходзіць?

— Наша Беларускае тэатральнае аб'яднанне ўзнікла ў 1946 годзе. І галоўным у яго дзейнасці сталі творчыя праблемы тэатраў і асобных тэатральных дзейчаў. Як вы можа, ведаеце, 100 гадоў назад у Расіі было створана аб'яднанне з мэтай дапамогі акцёрам. Яно ў асноўным падтрымлівала іх матэрыяльна. Нядаўна Усерасійскае тэатральнае таварыства, з якім мы маем агульныя мэты і аднолькавыя прынцыпы, урачыста адзначыла свой юбілей. Вы можаце спытаць, чаму матэрыяльныя клопаты таварыства адышлі на задні план. Адказ просты: іх узяла на сябе дзяржава. Вось, напрыклад, у пачатку сёлета года было паведамленне пра новы інтэрнат для ветэранаў сцэны, узведзены ў Падмаскоўі. А некалькі актрыса Марыя Савіна

збірала для састарэлых ахвяраванні дабрадзейў. Павышаная ўвага да творчых пытанняў сведчыць таксама пра грамадскую значнасць нашай работы і павагу да яе. У нашым аб'яднанні налічваецца і 600 членаў. Гэта акцёры, музыканты, спевакі, выкладчыкі навучальных устаноў, тэатральныя мастакі, супрацоўнікі адпаведных рэдакцый радыё і тэлебачання. Мы маем 26 аддзяленняў — у Мінску і абласных цэнтрах.

— І чым яны займаюцца?

— Аказваюць прафесійную дапамогу маладым — наладжваюць лекцыі і практычныя заняткі па майстэрству акцёра, арганізуюць канферэнцыі, семінары, часта сумесна з падобнымі арганізацыямі Украіны, Прыбалтыкі і іншых саюзных рэспублік. Карыстаюцца папулярнасцю ў нас творчых камандзіроўкі. На грамадскіх асновах у аб'яднанні працуюць секцыі крытыкі, сцэнічнай мовы і пластыкі, рэжысуры і г. д. 180 тысяч рублёў штогод выдаткоўваецца на творчыя мэты. Калі ўзнікае патрэба — захварэў чалавек ці здарылася іншая непрыемнасць — дапамагам і матэрыяльна. БТА мае свой вытворча-мастацкі камбінат, рэспубліканскі Дом мастацтваў з бібліятэкай і кафэ, катэджы ў прыгарадзе Мінска, дзе адпачываюць члены аб'яднання. Мы маем магчымасць пасылаць сваіх людзей у саюзныя здраўніцы. Збіраемся будаваць Дом творчасці — грошы на падобныя мерапрыемствы атрымліваем дадаткова.

— Усе гэтыя клопаты пра людзей, я так разумею, у імя іх служэння мастацтву?

— Безумоўна. У рэспубліцы цяпер 15 тэатраў — драматычныя, музычныя, лялечныя і 2 філармоніі. Усё створана ў савецкі час, яшчэ жывыя некаторыя пачынальнікі — акцёры першага Беларускага тэатра, які носіць цяпер імя Янкі Купалы. Нацыянальны тэатр — вядучы ў рэспубліцы, я б назваў у першую чаргу калектывы мінскіх імя Я. Купалы і тэатра оперы і балета, а таксама віцебскага імя Я. Коласа.

— Што найбольш турбуе вас у тэатральным жыцці рэспублікі?

— Рэжысура. Ідзе змена пакаленняў, да кіраўніцтва вялікімі творчымі калектывамі прыходзяць маладыя — у Мінску, Віцебску, Гродна... Амаль усе — выпускнікі Беларускага тэатральна-мастацкага інстытута. Яны яшчэ не шмат спектакляў паставілі, але ёсць на дзіва цікавыя і дакладныя рашэнні. Я лічу, што кожны з маладых рэжы-

сёраў павінен выпрацаваць сваю пазіцыю, свае прынцыпы і паслядоўна, мэтанакіравана сцвярджаць іх у мастацтве. Іншымі словамі, рэжысёр павінен быць яркай асобай з выразным бачаннем надзённых праблем нашага грамадства і ўсяго чалавецтва. Тады яго тэатр стане «ўладаром дум» і не ўзнікне пытанне — ставіць класіку ці сучасную п'есу. Галоўнае, каб трылогі і роздумы акцёра на сцэне былі сугучны гледзчу ў зале.

— Я хачу нагадаць пра папулярнасць беларускай драматургіі...

— П'есы нашых аўтараў ідуць на сцэнах многіх тэатраў краіны — ад Масквы да ўскраін. А. Макаёнак, А. Петрашкевіч, М. Матукоўскі, К. Крапіва, П. Макаль, А. Дзялендзік, Я. Шабан. Спіс можна працягваць. Аўтары закрэпаюць актуальныя тэмы, іх героі жыццёвыя, пазнаваемыя. Напісаныя на беларускім матэрыяле, п'есы цікавыя жыхарам іншых рэспублік сілаю характараў, драматызмам сітуацый — сутыкненнем светапоглядаў, перакананняў.

— Мікалай Мікалаевіч, ласка пераказаць тэатру і Рускай імё Горкага атрымалі на ўсесаюзным аглядзе дыпламы першай ступені за работу з творчай моладдзю...

— Калі вы хочаце, каб я пракаменціраваў гэты факт, то я буду гаварыць пра Рускай тэатр. Там цікава працуе галоўны рэжысёр — Барыс Луцэнка. Ён умее раскрыць ідэю спектакля праз акцёраў, заахочвае пошукі выканаўцаў і заўсёды скарыстоўвае цікавыя паставачныя формы. У яго правільная пазіцыя ў адносінах да калектыву — ён не робіць стаўку на масцітых ці на маладых. Усе павінны працаваць разам, імкнучыся аддаць тэатру самае значнае, самае хвалюючае. Таму тэатр смела ўключае ў рэпертуар глыбокія, сур'ёзныя рэчы. Напрыклад, п'есы Шэкспіра, Брэхта. Яны — удзячная глеба для раскрыцця сапраўднага таленту.

Увогуле, рабоце з маладымі Беларускае тэатральнае аб'яднанне надае шмат увагі. Нават на пленумах мы гаворым пра іх права на дэбют, чаканне ролі, пра поспех і пралікі інстытуцкага выхавання, пра тое, як стварыць дух студыйнасці ў кожным калектыве. Бачыць, разумець, працаваць — такім нам уяўляецца шлях вырашэння маладзёжнай і іншых творчых праблем. Мы марым выхаваць маладых такімі, якімі былі ў свой час Малчаннаў, Глебаў, Платонаў — першыя зоркі Беларускага тэатра, нашы настаўнікі і куміры.

СКАЗАЦЬ ЗАПАВЕТНАЕ СЛОВА

АЛЕСЮ БАЧЫЛУ — 60 ГОД

Радзіма мая дарагая,
Ты ў шчасці жаданым жыві,
Я сэрцам сваім прысягаю
У шчырай сыноўняй любві...

Першы радок гэтай песні стаў пазыўнымі Беларускага радыё і своеасаблівым сведчаннем папулярнасці шчырых і праніклівых вершаў Алеся Бачылы, якія кампазітары часта кладуць на музыку.

Дзе яшчэ ёсць на свеце
Такая, як ты!
Над якою зямлёй ідуць,
Так праменіцца сонца
Святлом дабраты,
Шчыра так
«Калі ласка!» гучыць! —

піша паэт, звяртаючыся да маці-Беларусі.

Рыхтуючы напярэдадні юбілею да выдання двухтомнік сваіх твораў, які выйдзе ў «Мастацкай літаратуры», Аляксей Мікалаевіч вельмі строга падшоў да вершаў, песень і паэм.

— Кожны паэт, — сказаў ён, — павінен быць самым строгім сваім суддзёй. Гэта я запамінуў з урокаў любімага настаўніка яшчэ ў 20-я гады, калі вучыўся ў Белпедтэхнікуме. А даваў нам, пачаткоўцам, такі наказ Якуб Колас, які працаваў тады выкладчыкам.

гастрольная афіша ГУЧЫЦЬ МІНСКІ АРГАН

Вельмі прыемна адзначаць, што творчай дзейнасцю ў нашай краіне займаюцца людзі ўсіх узростаў. Аматыры музыкі з цікавасцю сочаць за выступленнямі пачынаючых артыстаў, іх шляхам у вялікае мастацтва. З падобнага знаёмства мы пачынаем аглядаць гастрольную афішу музычнага Мінска.

Хор гэты даволі малады па ўзросту яго ўдзельнікаў, але сталы і папулярны як творчы калектыв. Гаворка ідзе пра заслужаны калектыв Літоўскай ССР — хор хлопчыкаў і юнакоў «Ажоулюкас».

Гэта пакуле першае ў 1978 годзе выступленне «Ажоулюкаса» на Беларускай сцэне. Увогуле, музыканты з братаў Літвы — частыя госці беларускіх аматараў музыкі. «Ажоулюкас», у прыватнасці, прыязджае да нас амаль штогод. І кожны раз з абноўленай праграмай. Таму яго выступленні збіраюць поўную залу.

Трэба адзначыць, што хор аднолькава паспяхова працуе над рознымі песеннымі жанрамі, харавымі творами народаў розных краін. Так, у другім аддзяленні прагучаў буйны харавы твор — «Рэквіем» Л. Керубіні. У выкананні адчуваецца глыбокае пранікненне ўсэнс твора, чысціня гучання, экспрэсіўная афарбоўка. І доўгія апладысменты юным артыстам пасля канцэрту — лепшае пацвярджэнне творчага поспеху «Ажоулюкаса».

Шмат савецкіх і замежных музыкантаў, дырыжораў цесна супрацоўнічаюць з нашым вядомым калектывам, лаўрэатам Усесаюзнага конкурсу, Дзяржаўным сімфанічным аркестрам Беларускай ССР. Гэта не толькі вялікі гонар для Беларускага аркестра, але і дзейсны стымул удасканалення яго прафесійнага мастацтва. Вось і ў мінулым месяцы з Дзяржаўным сімфанічным аркестрам БССР пад кіраўніцтвам А. Парэцкага выступілі таленавіты піяніст Ранальд-Фарэн Прайс з далёкай ад нас Аўстраліі. Творчае супрацоўніцтва аўстралійскага піяніста з беларускім аркестрам завяршылася цікавым канцэртам. Былі выкананы творы Сібеліуса, Бартака, іншых вядомых кампазітараў.

Упершыню прыехала да нас шведская спявачка Маргарэта Халін (сапрама). У канцэрце вакальнай камернай музыкі яна прадставіла слухачам творы Грыга, Штраўса, Малера.

Санаты вялікага нямецкага кампазітара Людвіга ван Бетховена з'яўляюцца лепшым укладам у скарбонку сусветнай класічнай музыкі. Мінчане чулі іх у выкананні многіх музыкантаў, у лютым санаты Бетховена ўключылі ў гастрольны выступленні дуэт — Манфрэд Шорцэр (скрыпка) і Юта Чапскі (фартэпіяна) з Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі.

Арган Беларускай дзяржаўнай філармоніі славіцца ў нашай краіне. Чысціня гучання, багаты тэмбр, выдатныя ігравыя якасці інструмента прыцягваюць увагу многіх вядомых музыкантаў. Дзясцікі савецкіх і замежных арганістаў штогод дэманструюць мінскім слухачам сваё майстэрства. У лютым да нас у госці прыязджалі Гары Гродберг з Масквы і галандскі арганіст Жан Вольфс. Прагучалі творы вялікіх кампазітараў, што пісалі для гэтага цудоўнага інструмента.

З поспехам прайшлі ў Мінску канцэрты Дзяржаўнага рускага народнага хору імя Пятніцкага, народнага артыста СССР спевака Барыса Штокавала (бас) і іншых выканаўцаў. У самым кароткім месцы года было шмат музыкі, песень, ветака, апладысментнаў.

А. ЯНДОУСКІ.

Новы кніжны магазін адкрыўся на праспекце Кастрычніка ў Гомелі. У дзвюх яго прасторных гандлёвых залах ёсць вялікі выбар грамадска-палітычнай, мастацкай, дзіцячай і навукова-тэхнічнай літаратуры. НА ЗДЫМКУ: у адной з залаў новага магазіна.

Фота І. ЮДАША.

РАЗЪБЯР- МАЯ ПРАФЕСІЯ

Пачыналася ўсё гэта дзе-вятнаццаць год назад. У невялікім двухпавярховым будынку з шасцю вучэбнымі класамі і чатырма майстэрнямі размясцілася Бабруйскае прафесійна-тэхнічнае вучылішча. Яно было заклікана вучыць падлеткаў прафесіям сталяроў, цесляроў, мэбэльшчыкаў, маляроў. Але ішлі гады, першыя выпускнікі сталі майстрамі вытворчага навучання, і калектыву вучылішча пастараўся паказаць, што могуць таленавітыя рукі дзяцей. Ста-

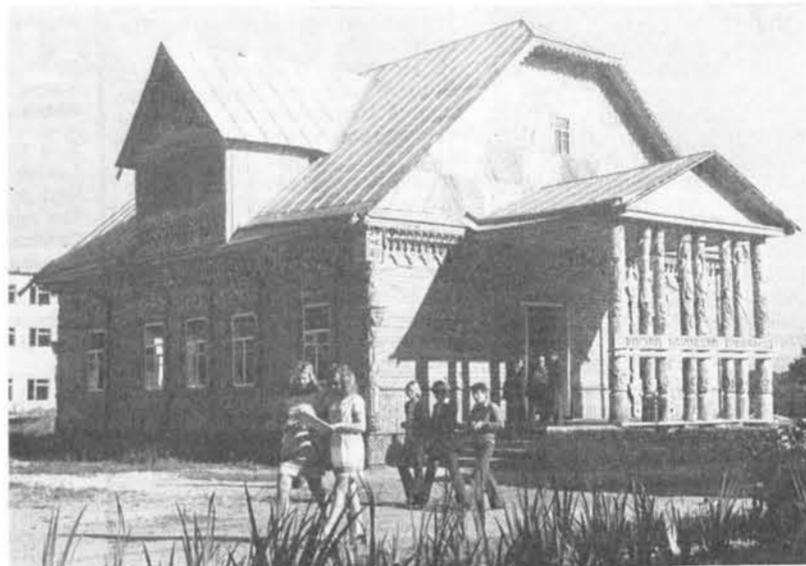
туэткі, мэбля, кветкі... І ў выніку — дыплом ВДНГ СССР і дзевяць медалёў. Гэта было ў 1965 годзе. Змяніўся і профіль вучылішча. Яно стала мастацкім, сярэднім і заклікана рыхтаваць майстроў рэдкіх прафесій: чаканшчыкаў, разьбяроў па дрэву, інкрустараў, мастакоў роспісу па дрэву, керамістаў, дэкаратараў, сталяроў па вытворчасці моднай мэблі. Усіх, хто бывае ў Бабруйскім вучылішчы, знаёмяць з

праву можна назваць унікальным музеем. Тут сабрано больш за 400 арыгінальных работ з дрэва, металу, керамікі, саломкі, створаных навучэнцамі і педагогамі, яны атрымалі высокія водгукі на міжнародных выстаўках у Канадзе, Японіі, Чэхаславакіі, ЗША, Фінляндыі, Югаславіі, Балгарыі. Захоўваюцца таксама дыпламы ВДНГ СССР, ЦК ВЛКСМ і Саюза мастакоў СССР і больш за 300 медалёў, якімі адзначаны работы бабруйскіх умельцаў.

Калі стала цяжка змясціць усё цікавае ў выставачнай зале, навучэнцы і выхавальнікі амаль непрыгодны дом на тэрыторыі вучылішча за кароткі час ператварылі ў казачны церам, перад уваходам у які прымацавалі разны надпіс «Музей народнай творчасці».

НА ЗДЫМКАХ: «Несцерка» — работа навучэнцаў; практычныя заняткі ў майстэрні разьбы па дрэву; музей народнай творчасці.

Фота М. ЖАЛУДОВІЧА.

КІНАФІЛЬМЫ АМАТАРА

Выкладчык Ашмянскай сярэдняй школы № 3 Віктар Вайткевіч вось ужо дваццаць год займаецца фатаграфіяй. Яго здымкі часта публікуюцца ў раённай газеце.

Апошні час Віктар Аляксандравіч захапіўся яшчэ і кінакамерай, паспрабаваў здымаць хранікальна-дакументальныя фільмы. Яго першая кінастужка «У памяці народнай» расказвае аб ахове помнікаў, аб святкаванні гадавіны Перамогі над нямецка-фашысцкай Германіяй. Гэты фільм на абласным аглядзе быў удастоены заахвочвальнай прэміі.

А. СЯРГЕЙЧЫК.

ПА ЗАКАЗУ ЮНЕСКО

Завяршаецца падрыхтоўка анатаванай грампласцінкі беларускага музычнага аўтэнтычнага (неапрацаванага) фальклору па заказе ЮНЕСКО. Гэта першая пласцінка з серыі агучнай анталогіі беларускага музычнага фальклору, выпускаючайся на чачы ў бліжэйшыя гады.

Першая пласцінка пазнаёміць слухачоў з самабытным мастацтвам народных спеваноў і інструменталістаў Беларускага Палесся, што ярка прадстаўляюць каларытны стыль фальклорных спеваў і інструментальнага выкананняў гэтага шырокага этнаграфічнага масіву.

Забяспечаная падрабязнай анатацыяй, пласцінка даасць слухачу магчымасць атрымаць дастаткова шырокае ўяўленне аб музычным фальклору Беларускага Палесся і, безумоўна, зацікавіць даследчыкаў і самых шырокіх колы аматараў музычнага фальклору розных краін.

СУСТРЭЧА З БАЛГАРСКАЙ ДРАМАТУРГІЯЙ

У Брэсцкім абласным драматычным тэатры адбылася прэміера спектакля па п'есе Балгарскага драматурга Н. Іарданава «Любоў незразумелая...». Яна расказвае пра барацьбу балгарскага народа з фашызмам у гады другой сусветнай вайны.

Спектакль пастаўлены да фестывалю драматычнага мастацтва Народнай Рэспублікі Балгарыі ў СССР. Гэта другая сустрэча калектыву з творчасцю балгарскай драматургіі. Раней на брэсцкай сцэне з поспехам ішла п'еса П. Панчава «Назка аб чатырох блізнях».

НАВІНЫ ФІЛАТЭЛІІ

У гонар 60-годдзя Савецкай улады на Украіне ў снежні 1977 года на Кіеўскім паштамце праводзілася спецыяльнае гашэнне марак штэмпелем, у цэнтры якога

быў адлюстраваны будынак Вярхоўнага Савета УССР, серп і молат, пазначана юбілейная дата. Такое ж гашэнне ў канцы снежня праводзілася ў Харкаве. Да юбілею рэспублікі была выпушчана шматколерная паштовая марка, на якой манумент у гонар абвяшчэння Савецкай улады на Украіне, устаноўлены ў Харкаве.

У Адэскаму музеі заходняга і ўсходняга мастацтва ў гонар 60-годдзя УССР адбылася выстаўка, у якой прынялі ўдзел розныя калекцыянеры. Яны паказалі паштовыя маркі, канверты, паштоўкі, памятныя медалі, значкі, манеты, запалкавыя этыкеткі. Усе гэтыя экспанаты расказвалі аб дасягненнях эканомікі, культуры і мастацтва саюзных і аўтаномных рэспублік. Асобныя экспанаты юбілейнай выстаўкі былі прысвечаны Савецкай Беларусі і яе людзям.

Л. КОЛАСАЎ.

ПОРІ НАДЗЕЯ — ЧЭМПІЁНКА

Чэмпіят СССР па лёгкай атлетыцы завяршыўся скачкамі ў вышыню ў жан-

чыні. І зноў у цэнтры ўвагі былі беларускія спартсмены. Надзея Марыненка пераадолела планку на вышыні 190 сантыметраў і ўстанавіла рэкорд СССР для закрытых памяшканняў. Гэта таксама абсалютны рэкорд краіны. Нагадаем, што папярэднія дасягненне належала мінчанцы Таццяне Бойка і было роўным 189 сантыметрам.

Па выніках гэтых спаборніцтваў для ўдзелу ў чэмпіянаце Еўропы ў Мілане ўключаны беларускія скакуны ў вышыню Надзея Марыненка і Аляксандр Грыгор'еў.

У Мінску, у Палацы лёгкай атлетыкі, адбыўся турнір па класічнай барацьбе на прыз І. Паддубнага. Мемарыял славутага барца — адзін з буйнейшых турніраў, уключаных у календар Міжнароднай федэрацыі барацьбы. Ён з'явіўся генеральнай рэлетыцыяй да чэмпіянату Еўропы ў Нарвегіі, які адбудзецца ў красавіку, і адным з этапаў падрыхтоўкі да сусветнага чэмпіянату ў Мексіцы.

НА ЗДЫМКУ: у зале ў час турніру.

Фота В. ВІТЧАНКІ І М. ХАДАСЕВІЧА.

Гумар

Настайнік пытае вучня:
— Педра, чаму буслы ляцяць на зіму ў цёплыя краі?
— Таму што людзі там таксама хочуць мець дзяцей.

У студыі тэлебачання.
— Хто-небудзь зайважыў, што ва ўчарашняй тэлеперадачы з жыцця Старажытнага Вавілона ў кадр трапіла аўтамашына?

— Вядома! Тэлефон трапіць бесперапынна.
— І што, людзі абураны?
— Галоўным чынам тым, што нумар на машыне рымскі, а не вавілонскі.

Гарадская жыхарка ехала па сельскай дарозе і ўбачыла двух сувязістаў, якія караскаліся на тэлефонныя слупы.
— Вось ідыёты! — зняважлі-

ва фыркнула яна, павярнуўшыся да сваёй спадарожніцы. — Яны, напэўна, падумалі, што я ніколі не кірвала аўтамабілем!

Вытрымка з праспекта аднаго атэля: «Наш курорт — самы прыдатны для ўсіх, хто прагне цішыні і адзіноты. Людзі, якія імкнуцца да адзіноты, тысячамі з'яджаюцца да нас з усіх куткоў зямнога шара».

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.
ТЭЛЕФОНЫ: 33-01-97, 33-16-56, 33-02-80, 33-03-15, 33-07-82.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі.
Зак. 398